

Sociaal-economische barometer 2013

ABVV

Samen sterk

Sociaal-economische barometer 2013

Inhoud

■ Inleiding	7
■ 1. Schuldencrisis, eurocrisis: de oorsprong	9
2007-2008: de financiële crisis en de redding van de banken	9
■ 2. De antwoorden van de EU zijn economisch gezien contraproductief...	11
■ 3. ... en sociaal rampzalig	13
■ 4. Duitsland: een slecht model voor Europa	15
1. Ons sociaal model: beter voor de economie!	16
2. Een sterkere sociale cohesie in België	18
3. Het licht springt op oranje	20
■ 5. De remmen op een echte relance wegwerken	21
1. Overdreven prijzen	21
2. Fiscaliteit: onrechtvaardig en inefficiënt	24
3. Onze bedrijven dragen te weinig bij aan de solidariteit	27
4. Te veel inkomens ontsnappen aan de belastingen	28
5. Onvoldoende overheidsinvesteringen	28
6. Overheidssteun aan ondernemingen: slecht gericht en inefficiënt	30
■ 6. Conclusie: nood aan een relancebeleid via stimulering van de vraag	32

Inleiding

Na de hypotheekcrisis in de VS en de ondergang van meerdere grote financiële instellingen zoals Lehmann Brothers, brak de crisis uit en hekelde (bijna) iedereen de uitwassen van de financialisering, de misbruiken van de speculatie en de traderslogica van winsten op korte termijn. In internationale kringen werd voor het eerst ernstig gesproken over een financiële transactietaks en het reguleren en aan banden leggen van de financiële wereld.

Sindsdien is al veel geld weggevloeid. De schulden die verschillende landen aangingen om de banken te redden, keerden zich tegen hen en hun burgers. Zij kregen de verantwoordelijkheid voor de crisis toegeschoven. Door de staatsschulden kon de financiële wereld weer de bovenhand krijgen. De ratingbureaus, met de vinger op de trekker, deelden de lakens uit. De met schulden overladen landen konden niet anders dan gehoorzamen.

Sindsdien werden de voorgestelde remedies voor een uitweg uit de crisis ondersteboven gehaald. De financiële wereld heeft zijn verantwoordelijkheid van zich afgeschud. Schuldig zijn de landen zelf, hun buitensporige uitgaven, hun dure sociale bescherming, de rigiditeit van hun arbeidsmarkt, de buitensporige lonen die deze rigiditeit mogelijk maakt - lonen die te hoog zijn om de mondiale concurrentie aan te gaan. Blinde bezuinigingen, concurrentievermogen en flexibiliteit zijn de nieuwe dogma's van de economische theorie geworden.

De gelegenheid die de crisis bood om het kapitalistische stelsel enigszins te veranderen, werd voor dit stelsel echter een gelegenheid om de zogenaamde 'welvaartsstaat' te ontmantelen en de deregulering nog verder door te drijven. Bij dit streven naar minder staat zien we vreemd genoeg dat de politiek de teugels opnieuw in handen neemt. Europa bijvoorbeeld doet dit d.m.v. het economisch bestuur, meerdere verdragen (de 'Packs') en het begrotingsverdrag.

De oude liberale credo's voeren weer de boventoon: een beleid gericht op het aanbod dat onder het mom van globale concurrentie berust op een verlaging van de arbeidskosten en een verlaging van de sociale bijdragen (die wegen op deze arbeidskosten), met bijgevolg een vermindering van de sociale bescherming en van de openbare uitgaven. Iedereen op dieet.

Enkele jaren later zijn de desastreuze gevolgen duidelijk. De blinde bezuinigingen bleken contraproductief vanuit economisch oogpunt: ze maakten de terugval van de binnenlandse vraag en de recessie alleen maar erger en joegen de werkloosheidscijfers, dramatisch in het bijzonder bij de jongeren, nog de hoogte in. De mensen zijn er armer door geworden. Ook de 'hervormingen' van de arbeidsmarkt en de doorgedreven flexibiliteit, met Duitsland als kampioen, hebben de arbeidswereld gedestabiliseerd, de lonen gekelderd en de ongelijkheden vergroot.

Als we een oplossing willen vinden voor de crisis, de economie er weer bovenop willen helpen en banen willen creëren, moeten we net de omgekeerde weg inslaan. Een echte relance is enkel mogelijk met een op vraag berust beleid, dat versterkt wordt door een rechtvaardigere verdeling van de inkomsten via de fiscaliteit. De lonen moeten hun oorspronkelijke bedoeling terugkrijgen: zorgen voor een waardig leven en bestaanszekerheid voor de werknemers en niet zo hoog mogelijke winsten produceren.

De staat moet zijn positie opnieuw innemen en zijn rol opnieuw spelen: borg staan voor het algemeen belang, de markt reguleren, de rijkdom herverdelen, de meest kwetsbaren beschermen en investeren om te voorzien in de noden van de bevolking en om de tekortkomingen – of misbruiken – van de markt te compenseren. Dat blijkt uit de objectieve gegevens die uit onze laatste sociaaleconomische barometer naar voren komen.

Anne DEMELENNE
Algemeen Secretaris

Rudy DE LEEUW
Voorzitter

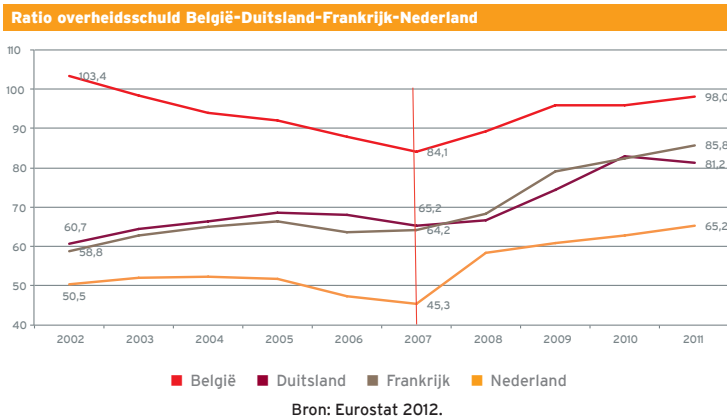

1 Schuldencrisis, eurocrisis: de oorsprong

Al 5 jaar hebben we af te rekenen met een zware crisis. De focus op de staatsschulden en de instabiliteit in sommige landen mag ons niet uit het oog doen verliezen dat de financiële en bankencrisis de oorsprong van alle kwaad is. Tot 2007 was België op de goede weg en kon ons land (ook al was er maar een matige groei) zijn overheidsschuld afbouwen: de schuldgraad was op 5 jaar tijd met 20% gedaald en het zag er naar uit dat we tegen 2015 de schuld zelfs tot 60% van het BBP konden doen dalen – zonder blinde bezuinigingen of pijnlijke maatregelen.

■ 2007-2008: de financiële crisis en de redding van de banken

Maar hieraan herinneren volstaat niet om de financiële crisis te verklaren. Die is hoofdzakelijk te wijten aan de financierisering van de economie (waarmee het proces bedoeld wordt waarbij men meer geld haalt uit financiële activiteiten dan uit de meerwaardecreatie door productie). Komt daarbij dat de verdeling tussen inkomens uit arbeid en uit kapitaal in negatieve zin zijn geëvolueerd, wel te verstaan ten gunste van de kapitaalinkomens. Deze geldhoeveelheid werd echter niet besteed aan investeringen in de economie, maar wel aan speculatie en dit terwijl de schuldenlast van de gezinnen toenam.

Onderstaande tabel toont aan dat, van 1996 tot 2011, het aandeel van de lonen in de geproduceerde toegevoegde waarde met 1,1% gedaald is, terwijl het aandeel van de dividenden over dezelfde periode met 2,3 % toenam.

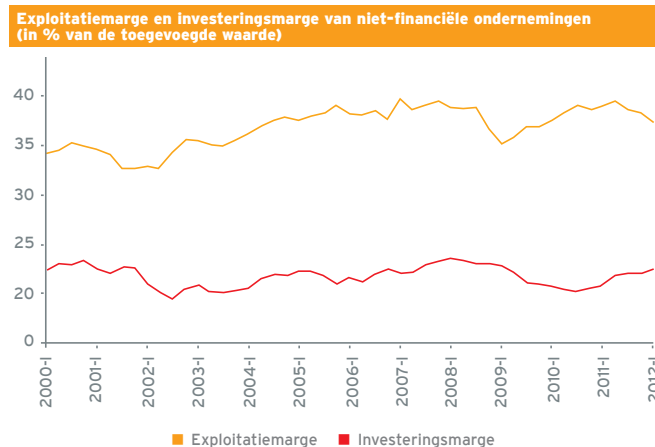
Verdeling van de toegevoegde waarde in de niet-financiële vennootschappen					
	1996	2008	2009	2010	2011
Vergoedingen aan werknemers	64,6%	62,9%	65,3%	63,6%	63,5%
Nettodividenden	7,2%	10,6%	13,9%	9,5%	9,5%

Bron: INR, berekening CRB.

Evolutie van de verdeling van de toegevoegde waarde in de niet-financiële vennootschappen				
	1996-2011	1996-2008	2008-2009	2009-2011
Vergoedingen aan werknemers	-1,1%	-1,7%	2,4%	-1,8%
Nettodividenden	2,3%	3,4%	3,3%	-4,5%
Toegevoegde waarde (gemiddelde jaarlijkse evolutie)	4,1%	4,7%	-3,8%	4,9%

Bron: INR, berekening CRB.

De grafiek hieronder toont aan dat het aandeel van de investeringen beduidend onder het aandeel van de uitgekeerde dividenden ligt, wat een aanwijzing is voor de financierisering van de economie.

Bron: Planbureau, 2012.

2 De antwoorden van de EU zijn economisch gezien contraproductief...

De antwoorden op de crisis die de Europese Unie voorstelt, die de steun van werkgeverszijde en krijgen in de meeste landen van de Europese Unie toegepast worden, bieden echter geen oplossing voor het verstoorde evenwicht in de economie.

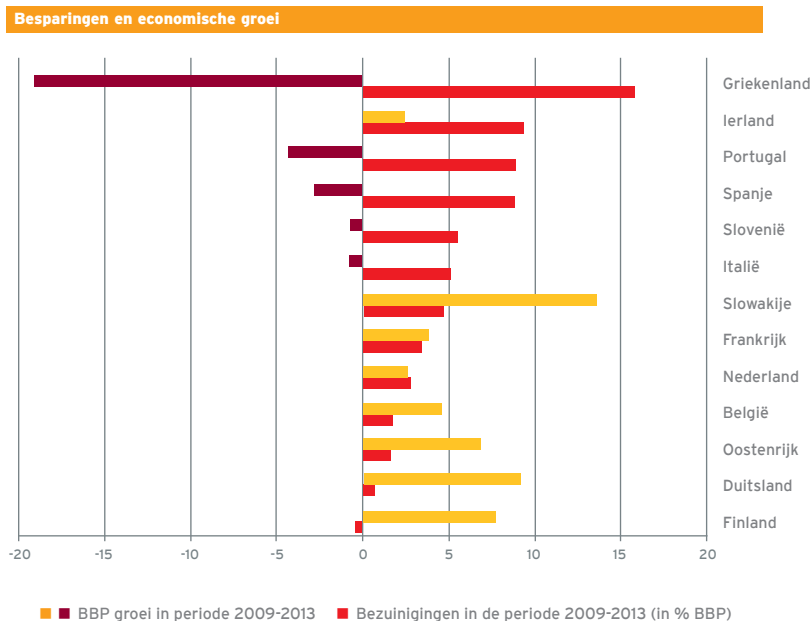
Die antwoorden versterken namelijk de marktmechanismen die gebaseerd zijn op:

- kostenconcurrentie
- fiscale concurrentie
- sociale dumping.

De daling van de koopkracht van de gezinnen en de binnenlandse consumptie waartoe dit leidt, wordt bovendien nog versterkt door:

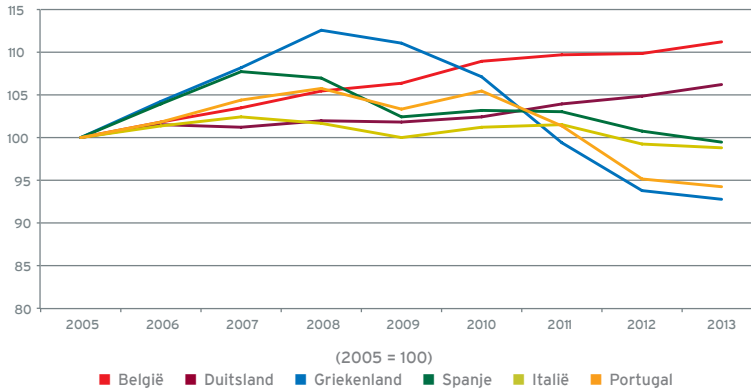
- een daling van de overheidsuitgaven
- een afbouw van de sociale bescherming.

De grafiek hiernaast toont aan dat een versneld doorgevoerd soberheidsbeleid samengaat met een versnelde recessie.

Bron: IMF World Economic Outlook, IMF Fiscal Monitor, 2012.

Evolutie van de gezinsconsumptie

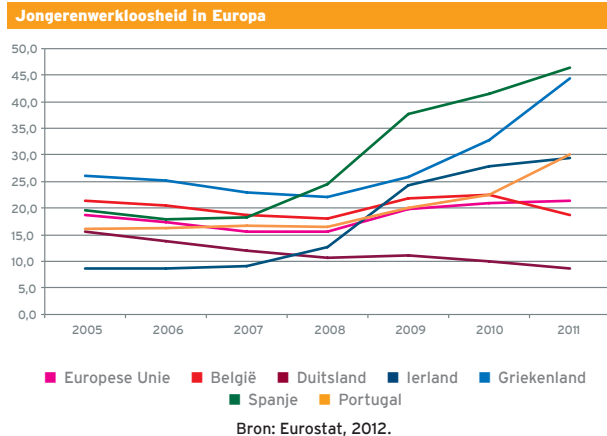

Bron: Ameco (Europese Commissie), 2012.

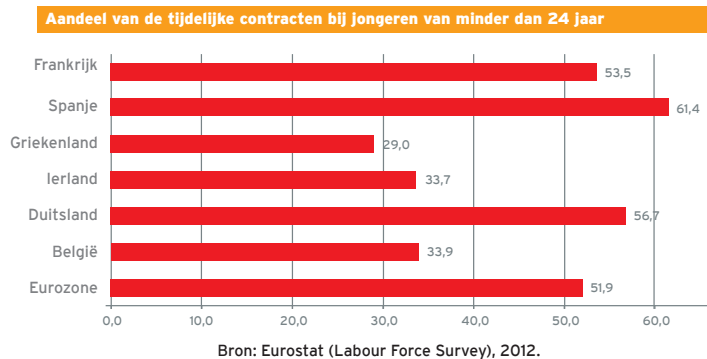
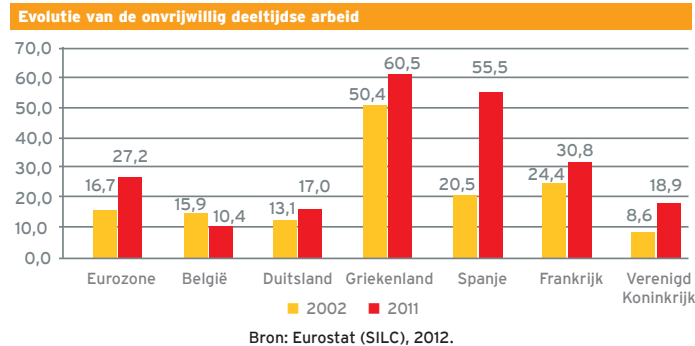
In de 'PIGS-landen' (landen in de Europese Unie met een relatief hoge staatsschuld, zoals Portugal, Ierland, Griekenland en Spanje) daalde de gezinsconsumptie, terwijl bij ons de binnenlandse vraag op peil bleef en ook de gezinsconsumptie een goed niveau behield dankzij de sociale schokdempers (index, openbare voorzieningen, sociale uitkeringen, tijdelijke werkloosheid).

3 ... en sociaal rampzalig

De daling van de consumptie en de overheidsuitgaven wordt vertaald in faillissementen, herstructureringen en een stijgende werkloosheid. Meer en meer mensen worden getroffen door armoede. Vooral werklozen, vrouwen en jongeren zijn hier het slachtoffer.

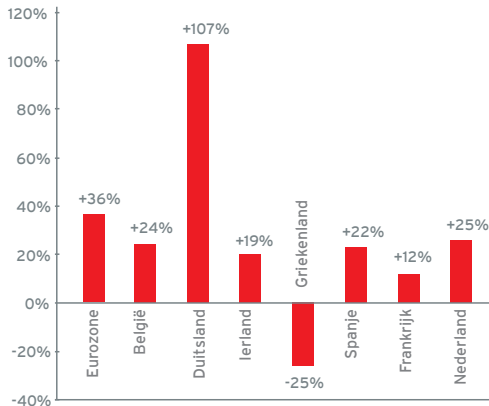

De extreme flexibiliteit leidt meer en meer tot nepbanen: deeltijds werk, uitzendarbeid, enz.

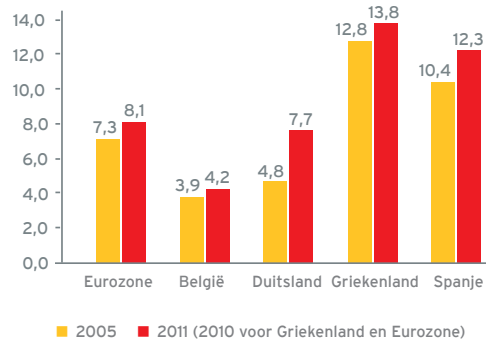
De lonen staan onder neerwaartse druk en weer doemt het verschijnsel op van de 'working poor' en de mini-jobs (deeltijds- of uitzendwerk). Sommige werknemers hebben meerdere van die mini-jobs nodig om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen.

Evolutie van het aantal werknemers met twee banen

Bron: Eurostat (LFS), 2012.

Armoederisico bij de werknemers in Europa 2005-2011

Bron: Eurostat (SILC), 2012.

4 *Duitsland: een slecht model voor Europa*

Hoewel Duitsland op het vlak van zijn overheidsschuld en zijn export goede resultaten kan voorleggen, blijkt uit de voorgaande grafieken welke hoge prijs de Duitse werknemers voor die gezonde economie betaald hebben: een forse daling van de lonen, om zich heen grijpende armoede, meer en meer onzekere banen en een enorme toename van mensen (waaronder ook gepensioneerden) die meerdere mini-jobs nodig hebben.

Hoewel de Duitse regering de cijfers m.b.t. armoede en bestaansonzekerheid in Duitsland probeert te verhullen, zeggen die genoeg:

- 16% van de Duitse bevolking leeft in armoede. Het armoederisico van de werknemers is bijna verdubbeld sinds 2005.
- In 10 jaar is het aantal personen dat 2 jobs nodig heeft, verdubbeld.
- Bijna 5 miljoen werknemers hebben ofwel een mini-job, d.w.z. een baan die niet meer opbrengt dan 400 euro per maand (en die niet in aanmerking worden genomen voor het stelsel van de sociale zekerheid), ofwel een baan tegen 1 euro per uur.
- In totaal vertegenwoordigen preciaire banen (tijdelijke contracten, uitzendarbeid, onvrijwillige deeltijdse arbeid) 26% van de totale arbeid.
- De ongelijkheid nam toe: in 1998 bezat de armste 50% van de bevolking 4% van alle rijkdom. In 2008 was dat nog amper 1%.

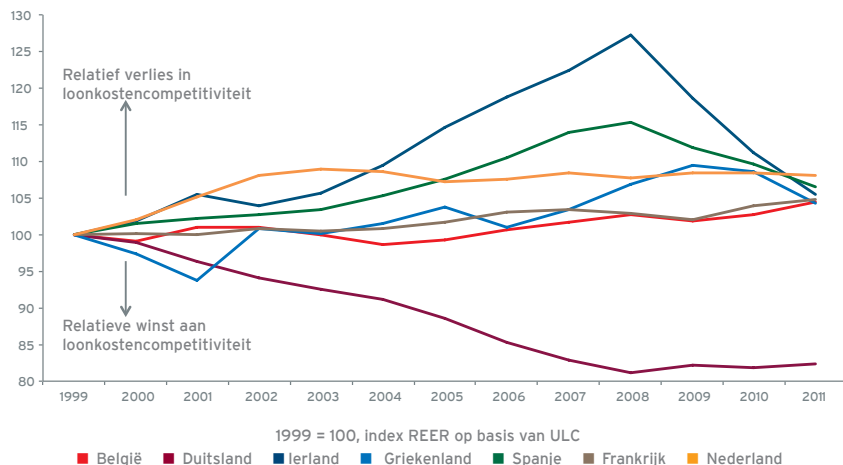
Het Duitse succes steunt op sociale achteruitgang en het is net dat model dat men de landen met hoge schulden, waar de armoede nog veel groter is, wil opleggen. Het Duitse model kopiëren naar die landen, maakt hen helemaal niet competitiever op het vlak van export, ondanks hun lage lonen, maar versterkt net de precarisering van de werknemers en de afbouw van de sociale bescherming nog meer.

■ 1. Ons sociaal model: beter voor de economie!

De verleiding is groot om onze wagon aan de Duitse locomotief vast te haken en dus dezelfde recepten toe te passen.

Het Duitse 'model' en zijn goede exportprestaties steunen in hoofdzaak op het drukken van de lonen en de flexibilisering van de arbeidsmarkt, factoren die tot een 'verbetering' van zijn concurrentiepositie op het vlak van de lonen geleid heeft.

Evolutie van de loonkostencompetitiviteit ten opzichte van de rest van de eurozone

Bron: OESO 2010.

Bovenstaande grafiek toont aan dat België ten opzichte van de rest van de eurozone amper tot geen competitiviteit ten gevolge van loonkosten heeft verloren. Ten opzichte van Duitsland verliest België het minst aan competitiviteit van alle buurlanden

Maar met de productiviteit wordt geen rekening gehouden. Dankzij de hoge productiviteit van onze werknemers is de loonkost per eenheid product lager in België dan in Frankrijk en Duitsland, dat duidelijk de laatste plaats bekleedt in de vergelijking met onze naaste buurlanden. Onze lonen en de automatische indexering ervan leveren zo het bewijs dat zij, in tegendeel tot wat beweerd wordt, geen 'handicap' zijn.

Loonkost per eenheid product in de industrie	
Nederland	€ 0,50
België	€ 0,67
Frankrijk	€ 0,74
Duitsland	€ 0,75

Bron: EC, 2010.

Als we de economische prestaties op het vlak van werkgelegenheid en groei bekijken, stellen we vast dat ons systeem, dat steunt op een stevige sociale bescherming, goed scoort: op het einde van de rit ligt de groei van het BBP van 1996 tot 2011 een stuk hoger.

Bij ons is de werkgelegenheid sterker gestegen dan in Duitsland, en zij is ook minder 'versnipperd': de toename van de werkgelegenheid met 8% in Duitsland komt neer op slechts 1% arbeidsuren meer. Dat is het gevolg van de mini-jobs van minder dan 5 euro die geen rechten in de sociale zekerheid (werkloosheid, pensioen...) openen.

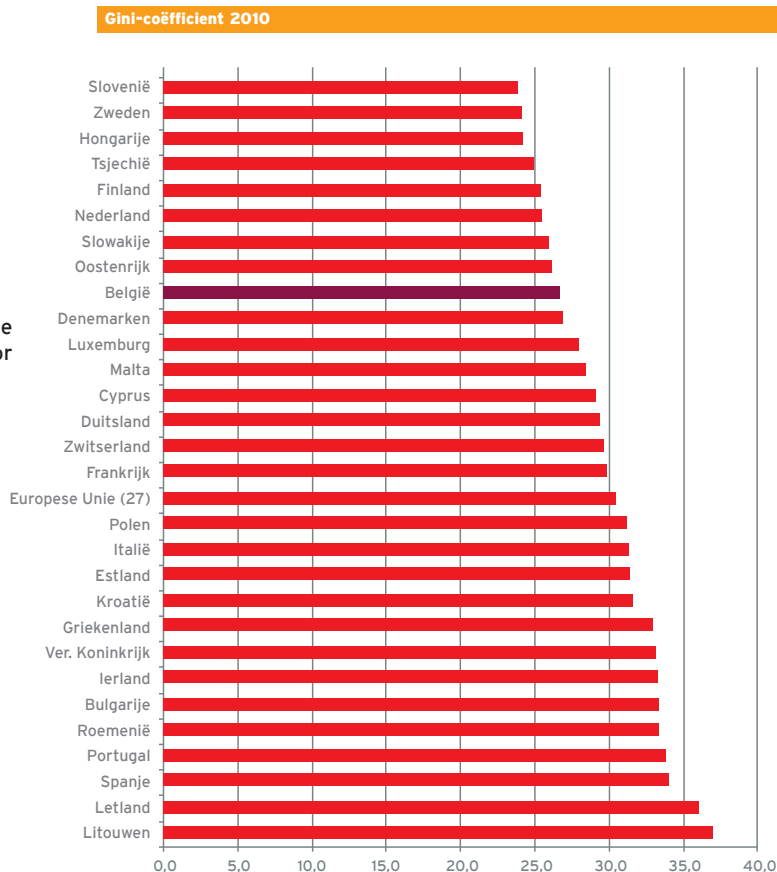
Evolutie van de werkgelegenheid en de groei 1996-2011			
	Werkgelegenheid (personen)	Werkgelegenheid (uren)	BBP (volume)
Duitsland	8%	1%	23%
Frankrijk	15%	7%	29%
Nederland	22%	15%	37%
België	20%	19%	33%

Bron: Nationale rekeningen (DESTATIS, CBS, INSEE en NBB), 2012.

■ 2. Een sterkere sociale cohesie in België

Als men de economische prestaties van ons land ruimer bekijkt door de efficiëntie ervan in termen van sociale cohesie erbij te nemen, stelt men vast dat België het beter doet - of minder achteruitgaat - dan zijn buurlanden.

Op het vlak van ongelijkheid, hoewel ons land geen wereldkampioen is, bekleedt het toch een mooie plaats in de klassering wat de gelijkheid betreft (die gemeten wordt door de GINI-coëfficiënt). België is naast Frankrijk en Nederland het enige land waar de ongelijkheid de afgelopen 25 jaar amper is toegenomen.

Bron: Eurostat, 2012.

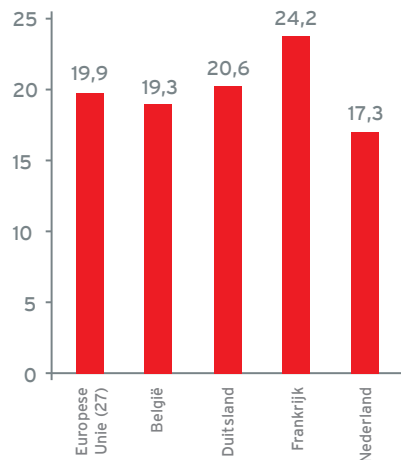
Met 15% van de bevolking is onze armoedegraad nog veel te hoog, maar ondanks de crisis is het cijfer nagenoeg hetzelfde gebleven. Het verhult echter wel verschuivingen voor bepaalde categorieën, zoals de werklozen die meer dan anderen in armoede terechtkomen.

Zoals hiervoor aangetoond (grafiek met het armoederisico bij de werkende bevolking pag. 14), is het aantal 'working poor' bij ons bijna niet gestegen tussen 2005 en 2011, terwijl hun aantal in Duitsland nagenoeg verdubbeld is en in landen als Spanje of Griekenland, waar de armoedegraad al hoog was, nog veel sterker gestegen is.

Die betrekkelijk goede prestatie op het gebied van sociale cohesie is uiteraard vooral te danken aan onze sociale zekerheid en de solidariteitstransfers, die sommigen 'sociale lasten' noemen. Interessant is alvast de opmerking dat onze sociale zekerheid dubbel efficiënt is: zij beschermt beter tegen armoede dan in veel landen van de OESO het geval is, en zij is bovendien goedkoper!

In België zijn de uitgaven voor sociale bescherming (uitgaven voor ziekte, invaliditeit, ouderdom, gezin en kinderen, werkloosheid, huisvesting en sociale uitsluiting) minder hoog dan in de meeste landen van de EU in % van het BBP.

Overheidsuitgaven voor sociale bescherming in % van het BBP, 2010

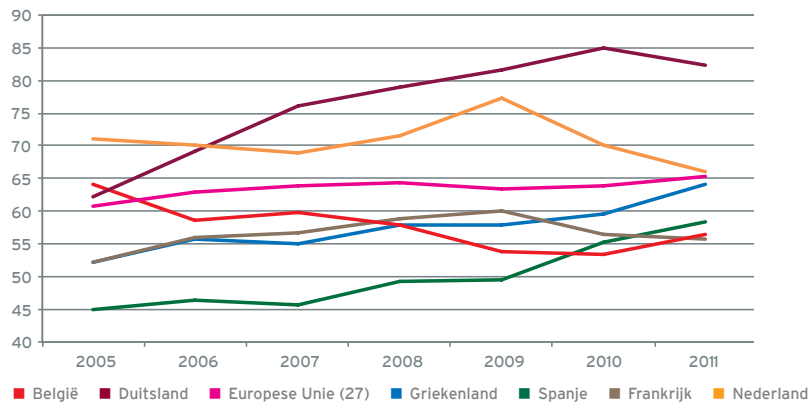

Bron: Eurostat, 2012.

■ 3. Het licht springt op oranje

Dit alles neemt niet weg dat onze situatie verre van rooskleurig is. Ook bij ons neemt het armoederisico toe. De eerst bedreigde groep is die van de werklozen die volop getroffen zullen worden door de versnelde afbouw van de werkloosheidsuitkeringen.

Risico op armoede of sociale uitsluiting bij werklozen (bevolking van 18 jaar en ouder)

Bron: Eurostat, 2012.

Vandaag zien we dat dit risico sinds 2005 gestegen is. Noteer wel dat Duitsland hier de kampioen is. Als we het Duitse voorbeeld van de Hartz-hervormingen (met onder andere het beperken van de werkloosheidsuitkeringen, verregaande flexibiliteit...) volgen, dan zullen we in dezelfde situatie belanden.

Doordat de uitkeringen op termijn verminderd worden tot het forfaitaire minimum van 1.113 euro voor een gezinshoofd, 934 euro voor een alleenstaande en 494 euro voor een samenwonende, zakken alle werkloosheidsuitkeringen tot onder de armoededrempel van 1.000 euro per maand voor een alleenstaande, 1.500 euro voor een koppel en 2.101 euro voor een gezin met twee kinderen.

Merk op dat het interprofessioneel minimumloon van ongeveer 1.250 euro netto niet ver boven deze armoededrempel ligt.

Het is op een dergelijk schema dat het Duitse model gebaseerd is. Dit exportgerichte model steunt op een daling van het beschikbaar inkomen (uit arbeid of sociale bescherming) van de gezinnen en een vermindering van de overheidsuitgaven, die nochtans dienen om conjunctuurschokken op te vangen.

Het is dat model dat de Trojka (Europese Commissie, Centrale Bank en IMF) wil veralgemenen.

Een model dat ons recht naar de afgrond voert!

5 De remmen op een echte relance wegwerken

■ 1. Overdreven prijzen

Ondanks het feit dat de lonen een beperkte rol spelen bij het bepalen van de consumptieprijzen, wordt er altijd naar onze loonkosten verwezen. Hoe komt het toch dat bij ons alles systematisch duurder is of sneller in prijs stijgt?

Die hoge prijzen, onder meer van energie, wegen zwaar door in de kostprijs van ondernemingen, maar ook een belangrijk deel van de koopkracht van de gezinnen, gaat naar deze post. Energie en voeding slokken het grootste deel van het gezinsinkomen op en naarmate het inkomen lager is, wegen ze zwaarder door.

In de periode 1996-2011 zijn de consumptieprijzen van de meeste producten bij ons met 35,2% gestegen, tegen slechts gemiddeld 27,9% in onze buurlanden. Hierin speelden de prijzen van de voedingswaren, water, gas en elektriciteit een bijzondere rol. Zij zijn goed voor een derde van de gezinsuitgaven en zijn voor 78% verantwoordelijk voor het inflatieverschil met onze buurlanden. Dat is het resultaat van het gebrek aan of de gebrekkigheid van de prijzencontrole.

We stellen inderdaad vast dat in de sectoren waar een prijsregulering bestaat, bijv. de geneesmiddelen of de erelonen van de artsen, de stijgingen binnen de perken blijven.

In België zijn de prijzen te hoog!

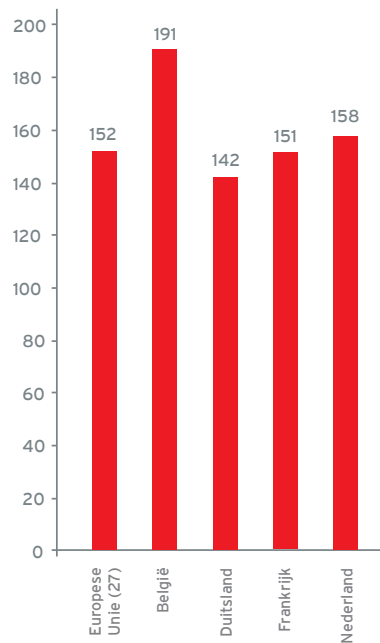
Gecumuleerde evolutie van de consumptieprijzen in België en de drie buurlanden			
1996-2011	Aandeel in het budget	België	Gemiddelde in de drie buurlanden
Voedingswaren en niet-alcoholische dranken	17	40,1	25,8
Huisvesting, water, elektriciteit, gas en andere brandstoffen	16	65,7	46,1
waarvan elektriciteit, gas en andere brandstoffen	6	100,5	86
Transport	14	50,4	42,5
waarvan brandstoffen en smeermiddelen	4	96	89,9
Vrije tijd en cultuur	13	11,7	0,1
Hotels, cafés en restaurants	9	49,2	35,4
Bemeubeling, huishoudtoestellen en onderhoud van de huisvesting	7	23,8	13,8
Andere goederen en diensten	7	39,6	30,9
Kledij en schoeisel	7	8,2	4,3
Gezondheid	4	13,8	38,9
Alcoholische dranken en tabak	3	47,3	68,7
Communicatie	3	-17,9	-28,8
Onderwijs	1	23,7	53
NICP total	100	35,2	27,9
waarvan gezondheidsindex		32,3	

Bron: Planbureau, 2012.

De verklaring voor die verschillen is simpel: in België nemen sommige sectoren te hoge winstmarges, in elk geval hoger dan in onze buurlanden.

Onze economie is bovendien een grote energieverbruiker, wat op de prijzen weegt. Op die post - die ook een instrument voor duurzame groei is - kunnen onze ondernemingen nog heel veel besparen en dus hun kosten drukken.

Energie-intensiteit van de economie
(Kilogram of equivalent petroleum per 1000 euro), 2010

Bron: Eurostat, 2012.

■ 2. Fiscaliteit: onrechtvaardig en inefficiënt

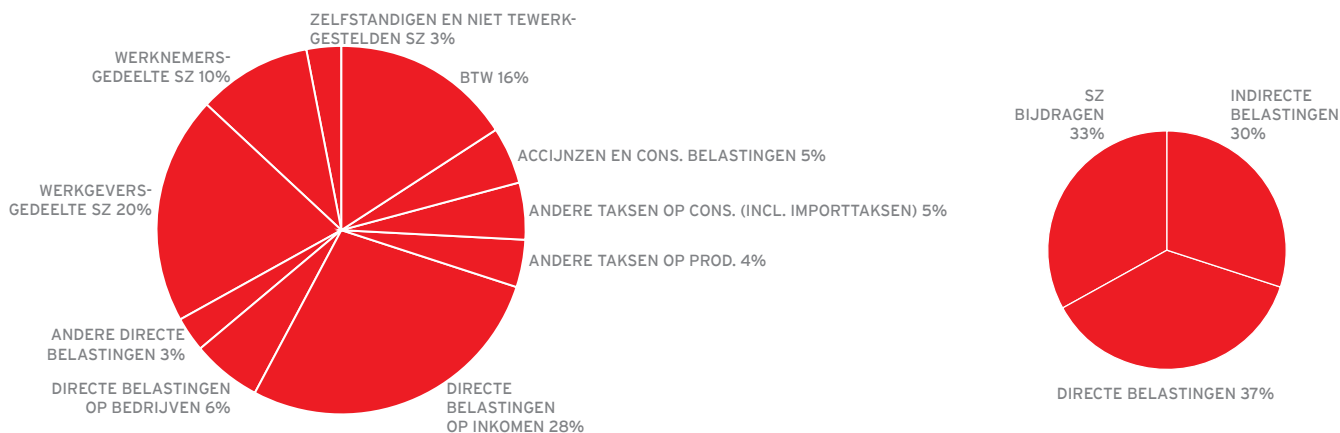
De fiscaliteit dient om de werkingsmiddelen van de staat en de openbare diensten te financieren. Het is ook een instrument tot herverdeling van de inkomens en een middel om de economie te sturen.

Om die drie functies te kunnen vervullen, moeten de fiscale heffingen voldoende hoog zijn en rechtvaardig verdeeld zijn naar draagkracht. Maar voor een grotere economische efficiëntie is ook een oordeelkundige herverdeling van de fiscale inkomsten onontbeerlijk.

Op verschillende van die punten schiet onze fiscaliteit echter tekort: zij is onrechtvaardig, onvoldoende hoog voor de hoge inkomens en slecht verdeeld. M.a.w. ondoeltreffend wat de economische doelstellingen betreft waarvan het hoofdoel is (van alle beleidsmaatregelen trouwens): banen scheppen.

Zoals men in de volgende grafiek ziet, komt het gros van de belastinginkomsten uit de personenbelasting, hoofdzakelijk de inkomens uit arbeid dus, en uit de indirecte belastingen die door de eindverbruiker betaald worden, dus weer door de inkomens uit arbeid.

Verdeling fiscale en sociale inkomsten van de Staat

Bron: Eurostat, 2012.

De reden is dat niet alle inkomens gelijk zijn voor de fiscus. Ze worden minder of meer belast afhankelijk van hun oorsprong en naargelang ze minder of meer door de fiscus gekend zijn. Zo moeten de inkomens uit arbeid in ons land tweemaal aangegeven worden: door de werknemer en door de werkgever.

Dat is niet het geval voor dividenden en intresten uit financiële beleggingen: zij worden aan de bron belast (met uitzondering van de meerwaarden) en zijn dan 'bevrijdend', wat wil zeggen dat ze verder niet meer belast worden en niet meer aangegeven moeten worden.

Noteer dat Frankrijk de gekruiste aangifte niet verplicht, maar aangezien er geen bankgeheim is, beschikt de belastingadministratie over alle gegevens die zij nodig heeft.

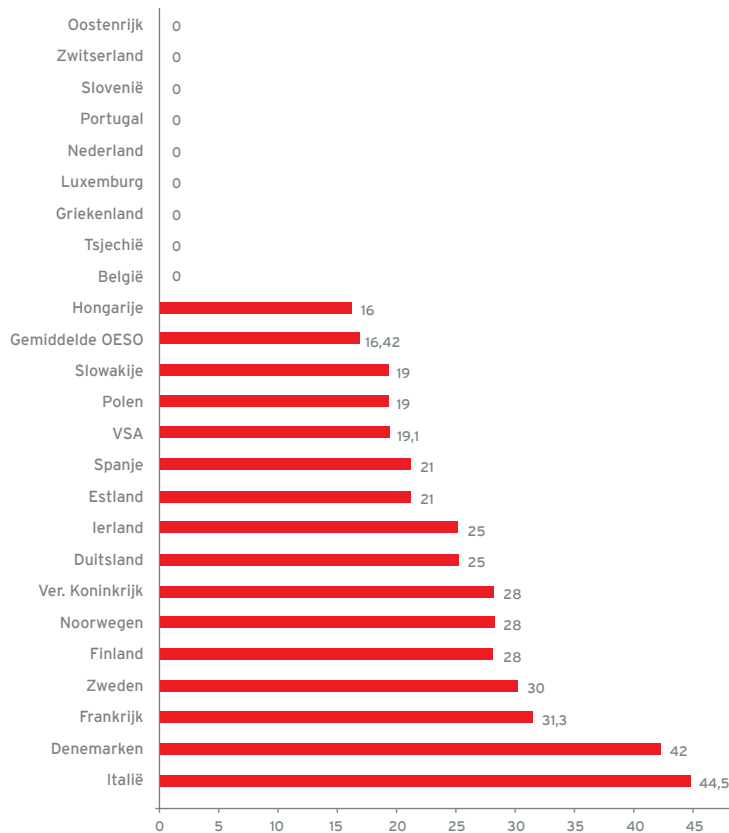
In Nederland en de VSA worden de uitkering van intresten door de financiële instellingen en de uitbetaling van dividenden, systematisch aan de belastingadministratie gemeld.

Al dan niet verplichte gegevensuitwisseling tussen de schuldenaars van inkomens en de nationale belastingadministratie					
	Verplichte informatie per schuldenaar van inkomsten				
	Werkgevers: salarissen	Publieke administratie: pensioenen en uitkeringen	Financiële instellingen: intresten	Ondernemingen: dividenden	
België	✓	✓	✗	✗	
Denemarken	✓	✓	✓	✓	
Duitsland	✓	✓	✗	✗	
Estland	✓	✓	✓	✓	
Finland	✓	✓	✓	✓	
Frankrijk	✗	✗	✗	✗	
Griekenland	✓	✓	✓	✓	
Hongarije	✓	✓	✓	✓	
Ierland	✓	✓	✓	✗	
Italië	✓	✓	✓	✓	
Luxemburg	✓	✓	✗	✓	
Nederland	✓	✓	✓	✓	
Noorwegen	✓	✓	✓	✓	
Oostenrijk	✓	✓	✗	✗	
Polen	✓	✓	✓	✓	
Portugal	✓	✓	✗	✓	
Slowakije	✗	✗	✗	✗	
Slovenië	✓	✓	✓	✓	
Spanje	✓	✓	✓	✓	
Tsjechië	✓	✓	✓	✓	
Ver. Koninkrijk	✓	✓	✗	✗	
VSA	✓	✓	✓	✓	
Zweden	✓	✓	✓	✓	
Zwitserland	✗	✗	✗	✗	

Bron: OECD - Forum on Tax Administration - Tax Administration in OECD and Selected Non-OECD countries: Comparative Information Series (2010) 3 March 2011.

Befasting op meerwaarden (% 2011)

Noteer ook dat bij ons de meerwaarden op inkomens uit kapitaal helemaal niet belast worden, terwijl zeer liberale landen als de VSA of het Verenigd Koninkrijk wel een belasting van respectievelijk 19,1 en 28% heffen. België blijft dus een fiscaal paradijs voor de bezitters van roerende inkomsten.

Bron: Ernst & Young LLP : " Corporate Dividend and Capital Gains Taxation: A comparison of the United States to other developed nations" - February 2012.

■ 3. Onze bedrijven dragen te weinig bij aan de solidariteit

De fiscaliteit op de inkomens van de ondernemingen lijkt bij ons hoger dan bij veel Europese landen, maar de reële aanslagvoet in de vennootschapsbelasting ligt stukken lager dan het officiële percentage, dankzij allerlei fiscale aftrekken.

In België heeft de aanslagvoet in de vennootschapsbelasting 3 gezichten:

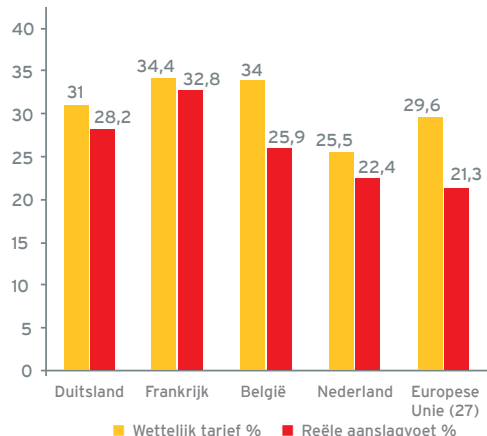
- Het wettelijk tarief: hoofdzakelijk om de klagen en de weinig vleiende internationale vergelijkingen te onderbouwen: 33,99%.
- Het impliciet tarief: dit meet het percentage van de inkomsten uit de vennootschapsbelasting ten opzichte van het macro-economisch geheel van de belastbare grondslag. D.w.z. het bedrijfsresultaat (positief of negatief) verminderd met de belastingaftrek (bijv. de notionele intresten) of van de verliezen: 16%.
- De reële aanslagvoet: stemt overeen met wat de bedrijven effectief betalen op hun positief resultaat: 25,9%.

En dan houden we nog geen rekening met de vele andere subsidies die de ondernemingen krijgen in de vorm van vermindering van sociale bijdragen of belastingverminderingen.

In feite is ons land Europees vicekampioen als het om cadeaus aan de ondernemingen gaat: 22% van hun belastingen krijgen de ondernemingen terug in de vorm van steunmaatregelen en belastingverminderingen. Resultaat: de uiteindelijke aanslagvoet voor de vennootschappen bedraagt in ons land gemiddeld 15%.

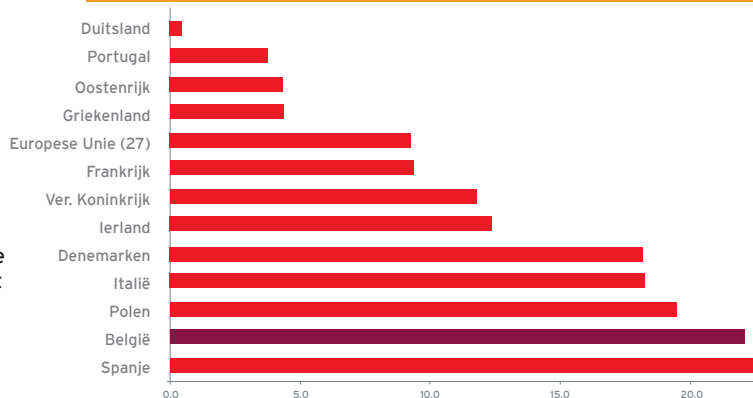
Duitsland dat als model dient voor de loonkosten, is op dat vlak het spaarzaamst.

Wettelijk tarief en reële aanslagvoet vennootschapsbelasting 2011

Bron: Europese Commissie, 2012.

Belastinguitgaven % inkomens ondernemingen

Bron: Europese Commissie, 2012.

■ 4. Te veel inkomens ontsnappen aan de belastingen

Om redenen van fiscale rechtvaardigheid zouden alle inkomens, ongeacht hun oorsprong, en alle belastingplichtigen naar draagkracht moeten bijdragen. Het probleem met de inkomens uit kapitaal en uit eigendom is dat de belastingadministratie ze niet kent, zoals blijkt uit deze indicator.

■ 5. Onvoldoende overheidsinvesteringen

Als gevolg van de zwaktes en de buitensporige vrijgevigheid van onze fiscaliteit moet de staat een aantal middelen ontberen. Zo beschikt hij bijvoorbeeld niet over de economische hefboomen of over de mogelijkheid om die middelen op een efficiënte manier te investeren in werkgelegenheid en openbare dienstverlening.

De bezuinigingen en meer bepaald de 'golden rule' die erop neerkomt dat in de grondwet ingeschreven wordt dat er geen structureel tekort meer mag zijn en die geen rekening houdt met overheidsinvesteringen in dienst van de economie, ontnemt de staat zijn mogelijkheden om in te grijpen. Samen met Duitsland zit ons land in de staart van het peloton wat betreft overheidsinvesteringen in % van het BBP.

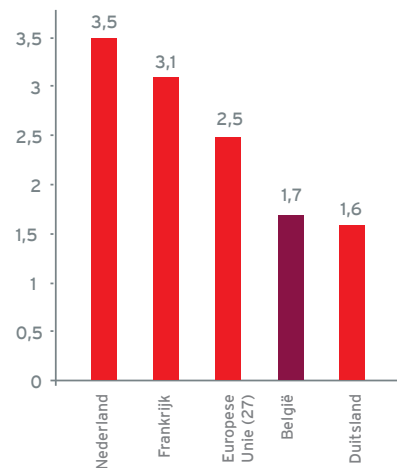
Nochtans vormen het gebrek aan investeringen en het uitstellen van grote infrastructuurwerken een grote handicap voor de toekomst. Dit begrotingsbeleid zonder visie is een ware tijdbom.

Zo zullen we bijvoorbeeld in ons land het gebrek aan investeringen in de energiesoorten van morgen (hernieuwbare energie) en in energiebesparingen d.m.v. een grotere energie-efficiëntie van gebouwen, cash betalen op het vlak van het handelstekort, de uitgaven van de gezinnen maar ook in de vorm van CO₂ uitstoot.

Verdeling van het vermogen in België

Overheidsinvesteringen in % van het BBP

Bron: Eurostat, 2011.

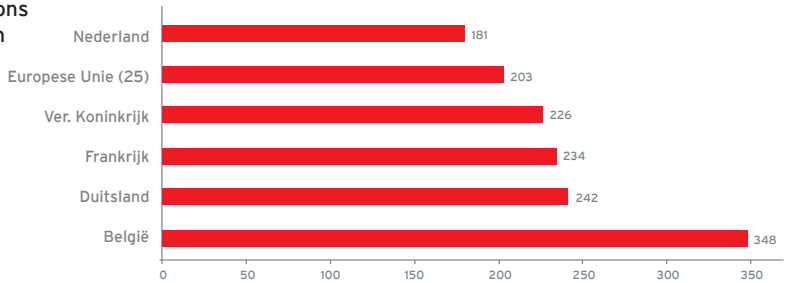
De energie die het vastgoedpark in België verbruikt, is goed voor om en bij de 35% van het primair energieverbruik in ons land. Residentiële gebouwen vertegenwoordigen 3/4de van dit cijfer.

Het gemiddeld energieverbruik van de woningen ligt bijzonder hoog in België: het is systematisch hoger dan bij onze burens en ligt 72% hoger dan het gemiddelde van de landen van de EU!

Energiebesparingen zijn nochtans een bron van werkgelegenheid. Een Alliantie Werk - Milieu die toegespitst is op de isolatie van gebouwen, zou een relance van de economie mogelijk maken, banen scheppen, de energiefactuur van de gezinnen verminderen en natuurlijke bronnen helpen uitsparen.

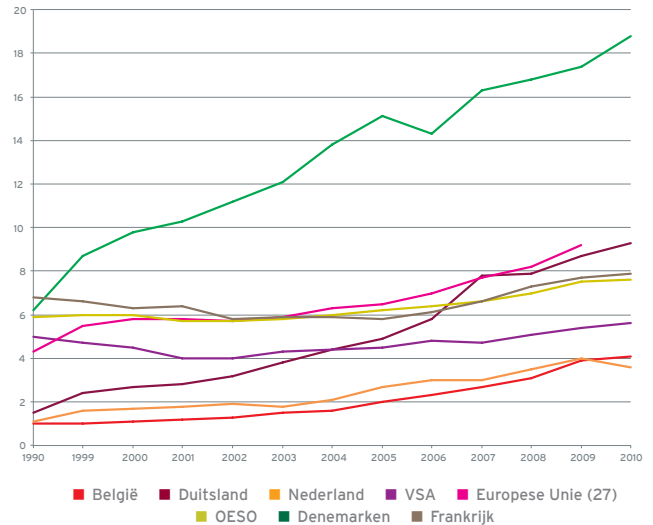
Wat hernieuwbare energie betreft blijft ons land aan de staart van de EU bengelen.

Residentiële verbruik (kWh/m² - 2005)

Bron: NTUA (Primes forecast 2007); Mc Kinsey Greenhouse Gas Abatement Cost Curve V2,0.

Aandeel hernieuwbare energiebronnen in energieproductie

Bron: OESO, 2012.

■ 6. Overheidssteun aan ondernemingen: verkeerd gericht en inefficiënt

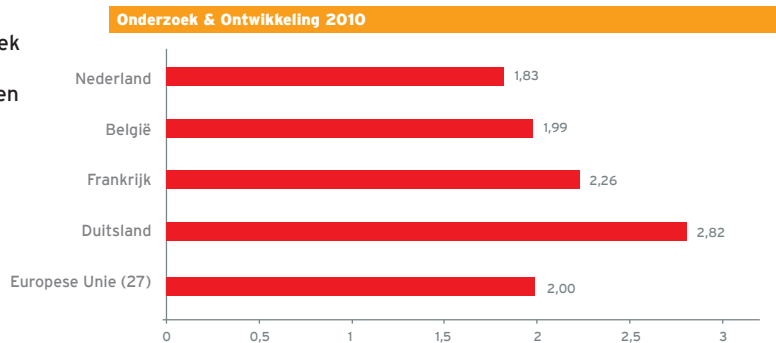
De Belgische ondernemingen krijgen van de overheid belangrijke steun in de vorm van bijdrageverlagingen en belastingverminderingen. Daarmee proberen ze over het algemeen hun productiekosten te drukken in plaats van hun producten te verbeteren door onderzoek & innovatie.

Elk jaar krijgen de privéondernemingen op die manier om en bij de 10 miljard van de staat, waarvan 6 miljard loonsubsidies (goed voor 4% van de loonmassa). En dan rekenen we de notionele intrestaftrek er nog niet bij. Die levert vooral financiële holdings en multinationals zowat 5 miljard per jaar op.

Evolutie en vooruitzichten loonsubsidies (in miljoen euro)							
Evolutie en voorspelling van de loonsubsidies (1996-2012)							
	1996	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verminderings Werkgeversbijdragen	1306	4779	4917	4722	4867	5001	4899
Loonsubsidies	19	2501	3238	3925	5003	5777	5977
Via sociale zekerheid	0	1528	1828	1995	2420	3028	3155
Sociale Maribel	0	637	664	688	750	870	889
Werkbonus (non-profit)	0	0	27	4	3	12	12
Alternatieve sociale Maribel	0	0	0	22	73	84	84
Activering	0	239	254	230	362	638	471
Dienstencheques	0	653	883	1051	1231	1424	1695
Via federaal niveau	0	948	1381	1900	2549	2710	2784
Nacht-en ploegenarbeid	0	599	701	758	916	978	1004
Overuren	0	74	87	88	114	123	126
Onderzoek en Ontwikkeling	0	171	297	488	519	554	570
Algemene subsidie	0	53	208	470	889	934	960
Specifieke subsidie	0	51	88	97	110	121	125
Via gewestniveau	19	24	29	31	34	38	39
Oudere werknemers	0	10	15	17	20	24	24
Werkgelegenheidspremie	19	14	14	14	14	14	14
Totaal werkgeversvoordelen	1325	7279	8154	8647	9870	10778	10876
Vminderingen van werknemersbijdragen	0	651	699	690	708	740	704

Bron: FPB, FOD Financiën, Raming secretariaat CRB voor 2012.

Deze financiële spaarpot zet de bedrijven er nochtans niet toe aan te innoveren. Dat blijkt uit de cijfers voor Onderzoek en Ontwikkeling, vorming en opleiding en commercieel dynamisme in vergelijking met het gemiddelde van de EU en vooral van Duitsland

Bron: Eurostat, 2012.

Opleidingsinspanningen werkgevers

	1999	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Investeringsbedrijven in opleiding van hun werknemers	1,30%	1,09%	1,06%	1,08%	1,13%	1,15%	1,06%	1,02%

Bron: Planbureau.

De opleidingsinspanningen van de bedrijven bereikten op geen enkel moment 1,9% van de loonmassa. Dit is het percentage dat moest geïnvesteerd worden volgens de opeenvolgende interprofessionele akkoorden.

Participatiegraad - Voortgezette opleiding SOCIALE BALANS

		1998	1999	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 (p)
Formele opleiding	Gemiddeld	29,5%	30,4%	32,3%	31,7%	32,7%	32,7%	32,5%	32,6%	31,8%	32,6%	32,7%	34,0%
	Mannen*	28,6%	29,9%	32,3%	31,9%	32,6%	32,6%	33,2%	34,6%	32,5%	33,5%	33,4%	34,9%
	Vrouwen*	28,4%	29,5%	30,2%	31,5%	32,7%	32,2%	32,7%	31,0%	30,8%	32,3%	33,0%	34,5%

Bron : NBB, CRB, 2012.

(p) prognose

* De percentages uitgesplitst per gender werden berekend op basis van een andere noemer (totale werkgelegenheid mannen of vrouwen op het einde van het jaar) dan de noemer die diende voor de berekening van de gemiddelde participatiegraad (totale gemiddelde tewerkstelling).

6 Conclusie: nood aan een relancebeleid via stimulering van de vraag

De economische beleidsmaatregelen in de Europese Unie bieden geen enkel uitzicht op een economische relance. De inkrimping van de overheidsuitgaven en de maatregelen die gebaseerd zijn op een daling van de loonkosten en een afbouw van de sociale bescherming, ondermijnen de koopkracht van de gezinnen en het binnenlands verbruik.

Die maatregelen steunen op een beleid gericht op de aanbodzijde, maar dat geen afzet kan vinden als men de vraag inkrimpt. Voorts legt men een hypotheek op de investeringen die nodig zijn voor een economische relance en voor het aanboren van nieuwe bronnen van werkgelegenheid, waaronder de overgang naar een koolstofarme economie die heel wat perspectieven biedt. Europa verliest op voorhand de competitie op wereldvlak en laat zijn industrie wegtrekken.

Voor een echte relance moeten we onze troeven uitspelen en versterken, en de belemmeringen wegwerken.

Onze troeven zijn het behoud en de verbetering van de koopkracht om de vraag te stimuleren. De noden op het vlak van energiebesparingen, mobiliteit, openbare en privé-diensten in het kader van de vergrijzing en de verzoening werk en privéleven, opleiding en gezondheid zijn enorm.

Daarom moeten wij onze beschermingsmechanismen behouden en verbeteren, met name het minimumloon, de automatische indexering van lonen en sociale uitkeringen en een doeltreffende sociale zekerheid.

Onze concurrentiekracht moet verbeterd worden, niet via de loonkosten maar via productkwaliteit, innovatie en controle van de marges die de prijzen, o.m. die van energie, de hoogte in jagen.

Maar dan moet men ook de middelen voor die maatregelen vrijmaken. De staat moet opnieuw meer speelruimte krijgen en ook de middelen om te investeren, niet door meer maar door beter te belasten. Rechtvaardiger belasten ook, door de inkomens uit kapitaal en uit vermogen meer te laten bijdragen. Dat zal veel efficiënter zijn dan ons huidig systeem van blindelings toegekende geschenken aan de ondernemingen, zonder de minste garantie dat die middelen opnieuw in de economie en de werkgelegenheid geïnvesteerd worden.

Voor meer info:

ABVV

Hoogstraat 42 | 1000 Brussel

Tel. +32 2 506 82 11 | Fax +32 2 506 82 29

infos@abvv.be | www.abvv.be

Volledige of gedeeltelijke overname of reproductie van de tekst uit deze brochure mag alleen met duidelijke bronvermelding.
Verantwoordelijke uitgever: Rudy De Leeuw © december 2012

Cette brochure est aussi disponible en français www.fgtb.be/brochures-fgtb

D/2012/1262/26 - 12/1419